

prav sramotno, saj je zanj vedela in ga znala pravilno ceniti le peščica, ni zadostila tvoji želji po gibanju onstran vertikale v pravih gorah. Obiski domačih plezališč pa so te itak že po enem dnevu spravljali ob živce.

»Presneti free-climberji! Kako sovražim te stene, ki še nahrbtnika ne potrebujejo!« si robančil po takšnem dnevu in zanalašč grizljal suho kobaso, ker je vse naokoli že kar zaudarjalo po kuhanih makaronih.

Čeprav je Smrt upihnila svečo tvojega življenja že pri šestindvajsetih, je njen plamen pustil v tvojih prijateljih neizbrisni pečat polnega življenja, jasnih načrtov, močne volje do vsega, česar si se lotil, in trdnih načel, ki so bila neomajna kot viharnik. Bil si človek, pri katerem je celo moja od vseh strani napadana najstniška duša zmeraj našla nasvet, pomoč in če je bilo potrebno tudi zvrhano mero življenjskih modrosti. Nikoli ne bom pozabila, kolikokrat si me peljal iz hribov domov navkljub antigorniškemuz razporeženju, ki je tam vladalo.

Ko sva se nazadnje pogovarjala po telefonu in si kot ponavadi rekel svoj običajni »in se še slišimo«, si nisem mogla niti približno predstavljati, da so bile to zadnje besede, ki sem jih slišala iz tvojih ust.

Prelep razgled na zasneženo hribovje je s kraja, kjer sedaj počivaš skupaj s svojim komaj dvajset let starejšim stricem Petrom. Čeprav ga nisem imela nikoli priložnosti spoznati, mi je moj stric, s katerim ste ničkolikokrat skupaj ubirali gorske steze in tudi sicer bili ogromno skupaj, naročil, naj zapišem v njegovem imenu in v imenu vseh prijateljev, da je bil Peter enkraten in resničen prijatelj, poln sposobnosti, ki so jih zelo cenili. Vsega se je lotil, bil je poln zamisli in jih je znal tudi izpeljati. V največje veselje po opravljenem delu mu je bilo zaviti okoli vogala in se napotiti v planine, ki so dajale njegovemu življenju tisto pravo vrednost, ki mu je nobena druga dejavnost ni mogla nadomestiti. Ostal bo v njihovih mislih in srcih in zavzemali se bodo za ohranitev sadov njegovega dela.

Tudi ti, Vlado, boš ostal v srcih vseh tistih, ki smo te poznali nekoliko bolje in zato tudi nekoliko bolj cenili. Ničkolikokrat je modrina tvojih oči odsotno zrla nekam v daljave. Takrat si se ovil z neko tujo nedostopnostjo in morda si celo za hip kaj zaslutil. Nekoč sva se sicer pogovarjala o smrti, pa si se zasmejal glasno in iz globine pljuč, kot ponavadi, ter dejal, da pridejo takšni pogovori na vrsto šele takrat, ko boš imel svoj prvi stoti rojstni dan.

To je bila, žal, prva in edina obljuba, ki si jo prelomil, kajti izpolnil si le četrtino.

Ne vem sicer, če držiš tiste veličastne besede ob izgubi človeka, češ da ga ne bodo nikoli pozabili in podobno, ker ima čas svojo izbrisno moč. Vendar imam občutek, da vsem spominom zadnjih petih let čas ne bo nikoli popolnoma kos.

Vasilija Škerget

Pavle Šegula - 70-letnik

Zadnjih trideset let je skoraj vsaka številka Planinskega vestnika oplemenitena s člankom, razpravo ali sestavkom, ki so nastali pod večšo roko **Pavleta Šegule**. Pred 70 leti v času nebesnega znamenja strelca je znani podjetnik iz Kranja, pri katerem je delal Pavletov oče France, ob rojstvu novorojenčka čestital z besedami: »Francl, pa imam še enega delavca!« Pri tako sebičnem voščilu se je menda oče zaklel, da bo sina šolal.

Ko je nemški okupator aprila 1941 zasedel Gorenjsko, je Pavle obiskoval 7. razred zelo uveljavljene kranjske gimnazije. Ob prihodu Nemcev v Kranj je ravnatelj gimnazije vsem dijakom zaželel srečno in ukinitel šolski pouk. Nekaj dni pred tem dogodkom se je večina razrednih dijakov s Pavletom vred priglasila med prostovoljce v tedanjo kraljevo vojsko, toda v vojašnici so bili grobo in s ponižujočimi besedami zavrnjeni. Jubilant s ponosom rad poudari, da je celoten razred sodeloval v Osvobodilni fronti. V prvih letih okupacije je Pavle delal na davkariji, škodoval okupatorju ter zbiral uporaben material in orožje za partizane. Ko je postalo prevroče, je odšel v partizane, v Kamniško-zasavski odred.

Pavle je vsak prosti čas izkoristil za učenje tujih jezikov, posebno angleščine. Zato je bil pri nekaterih četnih komandirjih sumljiv; šele ko so v odred dobili iz Kranja ugodno karakteristiko, so mu zaupali zahtevnejše naloge.

Na jesen 1941 so ga odredovci poslali v radiotelegrafski tečaj v Stari trg na Notranjsko; s seboj je nosil zapečateno kuverto z osebno karakteristiko v njej. To mu je komandant šole kak mesec kasneje dal prebrati. V njej je v zadnjem odstavku pisalo: »Pavle Šegula je anglofil.« To je bila v tistem času huda zmerljivka in obtožba. Partizani pač še niso posedovali Verbinčevega Slovarja tujk, v katerem je opis: anglofil, kdor je prijatelj angleške kulture, jezika itd.

Radiotelegrafska šola je Pavleta tako prevzela kot nekoč geodezija, ko si je v poletnih gimna-

zijskih počitnicah služil kruh, da je pomagal zemljemercem kot marker in bil prepričan, da bo po končani gimnaziji študiral in postal inženir geodezije.

Po osvoboditvi so se malokateremu partizanu izpolnile mladostne želje. Tako je tudi Pavle pristal v Ministrstvu za notranje zadeve kot radiotelegrafist; tja je bil preprosto premeščen iz potrebe. Toda vseeno je imel srečo. Predstojniki so mu dovolili končati gimnazijo in vpisati na Fakulteto za strojništvo in elektrotehniko. Na njej sta predavala velika slovenska gornika

Dr. Julius Kugy v tržaškem zaporu Coroneu

Pokojni slovenski zobozdravnik v Trstu (Piazza Carduci 5) dr. Dorče Sardoč piše med drugim v svoji knjigi »Tigrova sled« (TIGR = ilegalna slovenska skupina na Tržaškem in v Istri pod Italijo = Trst - Istra - Gorica - Reka) na strani 122 tudi tole:

»Coroneo je bil natrpan. Najprej sem tam srečal svojega hišnega lastnika Viteza Gompe, potem vse Postojncane. Celo Kugy je bil tam, ki je pisal knjige v italijanščini. Ker je bil med prvo vojsko vodnik po Julijskih in Karnijskih Alpah in je bil nekaj svetovalec avstrijskega vojnega štaba, ga je Italija kratkomalo aretirala. Večkrat sem govoril z njim. Že prej sva se srečevala v hribih oziroma v dolini, ker tedaj ni več hodil v hribe. Bil sem osupel, kako se planinec, ki je toliko preplezal po različnih stezah, zdaj boji ječe. Sicer je bilo res neprijetno, ker smo bili kot sardele v konzervni škatli. V kotu je bila kibla. Odvetnikom, zdravnikom in drugim je bilo neprijetno opravljati potrebe tam pred vsemi. Tako je.«

Morda je tudi v tem razlaga, zakaj dr. Kugy ni objavil tako imenovanega »Devetega poglavja« (vojna v zahodnih Julijskih Alpah) v svoji knjigi Aus dem Leben eines Bergsteigers (Iz življenja gornika) in tudi ni dovolil, da bi ga kdo drug kdajkoli objavil. Tudi njegovi dediči so dolgo upoštevali ta »embargo«. Šele pozno je od njih dobila dovoljenje Lilijana Avčin, da to poglavje prevede v slovenščino. Toda tudi ta prevod (obstajata dva izvoda - enega je lektoriral in popravil še tedanji urednik PV prof. Tine Orel, enega - nepopravljenega pa ima podpisani) doslej ni bil objavljen. Menda pa se objava pripravlja v Trstu.

Dr. Miha Potočnik

France Avčin in Dušan Lavrič.

Še preden je končal visokošolski študij, je bil dodeljen v radiotehnično delavnico, ki je imela prostore v šišenskem Galetovem gradu. Tu sva se prvokrat srečala in v naslednjih letih skupnega dela tudi dodobra spoznala. Po končanem študiju elektrotehnike je Pavle pokazal velike organizacijske in človeške vrednote pri sodelovanju s sodelavci - praktiki, da so hitro nastajala vedno nova tehnična sredstva za potrebe ministrstva. Čeprav je bil z dušo in telesom zavezan organizaciji, je vendarle dal vedeti, da se nelagodno počuti pri ustvarjanju takih tehničnih sredstev, ki bodo služila za nadzor »sovražnikov« in tudi njihove intimnosti.

V drugi četrtini petdesetih let sva z načelnikom GRS Mihom Potočnikom obiskala notranjega ministra Mitjo Ribičiča s prošnjo, da bi naši GRS pomagal s tehničnimi sredstvi. Ni skoparil z obljubami. Pot do popravil radiopostaj GRS je bila odprta. - Leto 1960 je bil Pavletu prijazno naklonjeno. Z obema rokama je zgrabil prošnjo, ki sem jo ponudil v dogovoru z načelnikom GRS dr. Potočnikom, da bi v Komisiji GRS skrbel za brezžične zveze.

Dve leti pozneje je dr. Campell, predsednik IKAR-ja, ustanovil podkomisijo za plazove. In kdo drug kot Pavle, poliglot in študijski človek, pa še navdušen gornik, je bil takoj voljan delovati na do tedaj pri nas pomanjkljivo poznanem področju! Radijske zveze in nevarnost plazov v gorah ter varovanje človeških življenj v plazovitih območjih so bili enkratni izziv in življenjska naloga našega jubilanta. To je bilo hkrati hvaležno zatočišče, kamor je Pavle z veseljem in pogosto uhajal iz klešč službene organizacije.

Pri radijskih zvezah je bil Pavle že dolgo strokovnjak. V službi je proučeval slišnost radijskih zvez na frekvencah UKV področja v slovenskem geografskem prostoru in še posebej v gorskem svetu. GRS je bila prav na področju brezžičnih zvez najšibkejša. Zato smo imeli z vstopom Pavleta v vrste reševalcev enkratno priložnost, da končno za vselej odpravimo sivo liso v naši organizaciji GRS. In to se je v praksi tudi resnično zgodilo.

Malo boljše je bilo poznavanje snega in njegovih nepretrganih sprememb v različnih temperaturah ter vezava snežink med seboj, pa vpliv členjenosti tal na pojav plazov. Dobri poznavalci so bili Francozi in Švicarji; Slovenci smo vedeli za plazove, pa ne zadosti. Posebno ne v letu 1937, ko je katastrofalen plaz izpod Storžiča zasul več smučarjev. Nekateri smučarji so se sami rešili izpod snega, drugim je pomagala tovariška pomoč, devetim pa ni bilo usojeno, da bi preživeli. Na prste ene roke lahko naštejemo vse članke, ki so bili objavljeni v naši planinski literaturi do leta 1951.

Po letu 1962 se je stanje bistveno popravilo. Številni reševalci so obiskali mednarodne tečaje v švicarskem Davosu. Naš jubilan se je na svoje stroške bogato opremil s svetovno literaturo o snegu in plazovih. Bil je pobudnik in organizator domačih tečajev za vodnike lavinskih psov, varnostnih tečajev za javne službe, ki pridejo kdaj pa kdaj v stik s plazovi. Prav tako je bil organizator republiških dnevov varstva pred plazovi, ki bi jih morala pravzaprav organizirati Planinska zveza Slovenije. Nazadnje sva skupaj organizirala še minerski tečaj za odstreljevanje plazov. Nič ni neskrupno, če zapišem, da je Pavle Šegula naš najboljši teoretik o snegu in njegovih metamorfozah. S sodelavci je začel načrtno zbirati podatke za kataster plazov na Slovenskem. Njegova knjižnica o plazovih in arhiv sta najbogatejša na slovenskih tleh.

Naš jubilan ne zna reči ne, ko gre za delo v planinski srenji. Tako si je leta 1962 na rame optal ogromen nahrbtnik: Komisijo za odprave za tuja gorstva. Zagnano in uspešno je organiziral jugoslovanske odprave v Himalajo in druga najvišja gorstva sveta. Tudi sam se je udeležil dveh majhnih alpinističnih odprav v Kavkaz in Pamir. Pavletova nežna duševnost in pretirana skromnost nista šli skupaj z objestnimi in nikdar zadovoljenimi značaji vrhunskih alpinistov. Neznansko ga je jezilo, da pri nobeni odpravi ni bilo mogoče narediti končnega obračuna ne za denar in ne za material. Leta 1973 je odklonil nadaljnje sodelovanje v KOTG.

Hude duševne pretrese in hkrati olajšanje je Pavletu dalo leto 1966. Na Brionih je v začetku julija zasedalo predsedstvo CK ZKJ, ki je razrešilo **A. Rankoviča** zaradi napak pri vodenju varnostnih organov. Slovenija je plačala davek s tem, da so odpustili nekatere delavce iz varnostne službe. Tudi Pavle je bil na seznamu. Razočaran in užaljen zaradi krivic je odšel najprej v Iskro in nato v Poštno direkcijo, kjer so mu zaupali delo v projektivnem biroju, kmalu zatem pa je postal glavni urednik mesečnika Signali. Šele pri urejanju lista so njegove pisateljske in poliglotske sposobnosti prišle do prave veljave. V petih letih urejanja časnika je napisal več kot 150 enot strokovnih člankov, razprav in prevodov iz tuje strokovne literature.

Preden je odložil funkcijo načelnika podkomisije za plazove, je v knjižici »75 let GRS« napisal tole kritično razmišljanje: »Delitev dela je med člani GRS pripomogla k večjemu znanju in večji usposobljenosti GRS kot celote in posebej njenih izvedencev. Hkrati pa izkušnje kažejo, da ima specializacija lahko tudi neugodne stranske učinke, zlasti med specialisti in organizatorji.« In naprej: »Posledice se lahko pokažejo v pomanjkljivem znanju ene dejavnosti o drugih dejavnostih, v odtujenosti in rivalstvu med člani in strokovnjaki posameznih podko-

misij, nepoznavanju razmer in stopnje razvoja v drugih podkomisijah. To velja tako v IKAR kot v GRS. Zdravilo je znano:

1. Člani podkomisij in izvedenci se morajo nenehno zavedati, da nekritična specializacija nujno vodi v ozkost in osamitev.
2. Vsak gorski reševalec mora najprej obvladati celoto in to znanje v teoriji in praksi obnavljati, četudi se odloči za specializacijo.
3. Nujna je stalna, zavestna in usmerjena povezava podkomisij in usklajevanje posameznih doktrin z najnovejšimi spoznanji domačih in tujih strokovnjakov.

To je popotnica za mlajše generacije reševalcev, rezultat 30-letnega nabiranja znanja in izkušenj v praksi, za delo v Komisiji GRS in postajah, pa tudi planinstvu kot celoti taka usmeritev ne bi škodila. Prav toliko ali še več je vredna Pavletova odločitev, da je izpregel in prepustil vodenje podkomisije za plazove mlajšim reševalcem. To je bila težka osebna, predvsem pa notranja odločitev, ko se je zavedal, da so nasprotja med generacijami samo zato, ker stari ne zanjo pravočasno presoditi, kdaj morajo zapustiti »stolček«. To jih pa ne odvezuje, da ne bi nadaljevali delo za GRS in planinstvo. Pri tem nas jubilan s svojim primerom lepo poučuje, kako naj postorimo v podobnih okoliščinah.

Pred šestimi leti se je v IKAR-jevi komisiji za plazove pojavila potreba in spoznanje, da bi večjezični slovar članom komisije in mnogim drugim močno olajšal delo. Slovar naj bi poimenoval vsa področja, ki jih obravnava komisija, predvsem pa zimske padavine, spremembe v snegu, vzroke plazenja snega, vrste plazov in še marsikaj. Kdo drug kot Pavle Šegula je na čelu ustvarjanja šestjezičnega slovarja! V družbi velikih jezikov je tudi slovenščina. Pavle ji je omogočil tako ugledno mesto. Tisoče zbirateljskih, preučevalnih in računalniških ur je porabil, pa nikdar ni vprašal ne za ceno in ne za plačilo. Sedaj je delo končano in s tem si je Pavle zavezal najlepše darilo za svojo 70-letnico.

Albin Vengust

Hvala za čestitke!

Zadnje dni lanskega in prve dni letošnjega leta so uredništvo in uprava Planinskega vestnika ter Planinska zveza Slovenije prejeli veliko božičnih in novoletnih čestitk svojih planinskih prijateljev iz domovine in tujine. Zahvaljujemo se vsem v upanju, da si bomo lahko še letos stisnili roke na planinskih poteh in brezpotjih.